

територіальних утворень, посилення активності суб'єктів інвестиційного процесу, досягнення інвестиційної привабливості потенційних об'єктів інвестування. Водночас, важливими проблемами інвестиційного забезпечення розвитку економіки окремих регіонів є: низька привабливість їх інвестиційного клімату; недостатній вплив системи формування місцевих бюджетів на економічний розвиток регіонів; загострення інвестиційної конкуренції між регіонами [1]. Відтак, для підвищення рівня інвестиційного забезпечення міжрегіонального співробітництва з метою запобігання негативних тенденцій макроекономічної динаміки доцільним є: стимулювання інвестиційної діяльності в окремих регіонах, що базується на використанні системи пільг в оподаткуванні, визначенні пріоритетних напрямів інвестування та можливостей залучення кредитних ресурсів; створення мережі інвестиційних фондів для реінвестування коштів в межах діяльності фонду без проміжного оподаткування; надання урядових гарантій при залученні іноземних інвестицій.

Література

1. Круп'як Л.Б. Інвестиційне забезпечення розвитку економіки регіону / Л.Б.Круп'як, І.Й.Круп'як // Ефективна економіка. – 2015. – № 12 [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.economy.nauka.com.ua.
2. Монастирний В.М. Шляхи вдосконалення державного регулювання міжрегіонального співробітництва / В.М. Монастирний // Актуальні проблеми державного управління. – 2013. – № 2. – С. 97-104.

Лідія КРУП'ЯК

Тернопільський національний економічний університет, Україна

МІЖРЕГІОНАЛЬНІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЗАГРОЗ

Процеси міжрегіональної міграції здійснюють суттєвий вплив на формування трудового потенціалу регіонів, систему соціального забезпечення, соціокультурний розвиток тощо. В окремих регіонах України сформувалися стійкі тенденції впливу населення або навпаки – їх переміщення з інших регіонів, що вимагає відповідних дій місцевих органів влади стосовно вирішення соціальних проблем.

Сьогодні в Україні не має продуманої міграційної політики. Дії уряду

з регулювання внутрішньої та зовнішньої міграції є несистемними, не має чіткої цільової постановки, окреслення кола завдань, що вирішуються в різних часових лагах, щодо локалізації масштабів внутрішньої міграції та визначення важелів впливу на зовнішню міграцію. Органи державної влади на місцях та органи місцевого самоврядування не впливають на формування міграційних потоків, що відповідають інтересам розвитку національної економіки та реалізації регіональних факторів економічного зростання.

Безпосередніми причинами міграційних процесів є: міжрегіональні відмінності економічного розвитку, що впливають на можливості зайнятості та отримання доходів; відмінності регіонів у соціальних, природно-кліматичних умовах життя, культурному середовищі тощо, які впливають на стан здоров'я людини, її самопочуття та можливості вибору у реалізації своїх життєвих стратегій; рівень активності, мобільності, пасіонарності населення того чи іншого регіону, що сформувалися у певних історичних та культурних умовах.

Внутрішні міграції не впливають на зміну чисельності населення держави, а тільки на його перерозподіл в межах її регіонів. В цьому контексті, міжрегіональні міграції населення займають вагоме місце у процесі перерозподілу населення та трудових ресурсів у межах країни. Вони є своєрідним індикатором соціально-економічного розвитку області та показують привабливість чи непривабливість регіону всередині держави.

Міжрегіональна міграція населення є складним соціально-економічним явищем, яке мало досліджене в Україні. Воно охоплює як трудову міграцію, так і нетрудову, пов'язану із зміною місця проживання у зв'язку із сімейними обставинами, станом здоров'я, пошуком кращих умов життєдіяльності тощо. Воно обумовлене низкою економічних, соціальних, соціокультурних та психологічних мотивів і чинників.

Найбільш важливе значення мають соціально-економічні причини міжрегіональної міграції населення, які характеризують: розміщення виробництва на території регіону; рівень економічного розвитку; розміри інвестицій; рівень розвитку інфраструктури; можливість працевлаштування; можливість отримання освіти, житла.

Ключові детермінанти міжрегіональної міграції – це економічні чинники, наприклад, такі як економічна привабливість того чи іншого регіону та стійкий розрив у доходах між регіонами. Найвищий рівень відтоку мігрантів – у регіонах з нижчим рівнем економічного розвитку.

Інші неекономічні чинники, що визначають міжрегіональну міграцію, – це привабливі умови життя, розвинена інфраструктура і соціальне забезпечення. Найпривабливішими містами для внутрішніх трудових мігрантів вважаються Київ, Львів, Харків, Дніпро та Одеса.

Міжрегіональна міграція є вагомою складовою територіальних переміщень жителів України. Так, за 2008–2015 рр. міжрегіональна міграція досягла більше третини загального обсягу валової міграції – від 37,4 % до 45 % [1].

У регіонах України існує суттєва проблема зайнятості населення, тому приймаючи рішення щодо зміни місця проживання, потенційний мігрант зіставляє не лише переваги можливих територій призначення порівняно з регіоном проживання, а й бере до уваги фактори привабливості потенційних можливих робочих місць та ефект, який може отримати від переміни місця роботи. Тому при аналізі трудової міграції слід враховувати важливий чинник, який суттєво впливає на об'єми мігруючого населення, це мобільність робочої сили.

Проте, у деяких регіонах економічні процеси супроводжуються високим рівнем безробіття, неповною зайнятістю, низькими заробітками. Наслідком цих негативних проявів є прогресуюча трудова міграція з України, яка охопила нині не лише низькокваліфікованих, але й висококваліфікованих працівників, яких активно спонукають до трудової міграції країни Західної Європи. Усе це створює гостру загрозу того, що, втративши працівників високої кваліфікації, Україна може втратити середній клас, перетворившись у типову країну третього світу у центрі Європи, яка уже нині потребує «імпорту» не лише якісних товарів, але й висококваліфікованих послуг включно із управлінськими, освітніми та медичними [2].

Відповідно до прийнятої Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 р., одним із важливих завдань, розв'язання яких спрямоване на запобігання міжрегіональним диспропорціям, є створення умов для продуктивної праці. З цією метою, передбачається організація міжрегіональної та внутрішньорегіональної трудової міграції. Державна стратегія регіонального розвитку націлює на формування «точок зростання» як засобу забезпечення найбільших результатів у найкоротший термін.

Таким чином, з метою створення умов для реалізації права на свободу пересування, посилення територіальної мобільності населення та для регулювання внутрішньої міграції засобами соціально-економічної

регіональної політики доцільно:

- інформувати населення про можливості працевлаштування в інших регіонах країни;
- активізувати міжрегіональну співпрацю центрів зайнятості, співпрацю державної служби зайнятості та приватних кадрових агентств, надавати реальне сприяння у працевлаштуванні мешканців одних регіонів, в інших, які потребують робочої сили певної підготовки та кваліфікації;
- розширювати застосування гнучких форм зайнятості;
- створювати фонд доступного житла для проживання трудових мігрантів на основі державно-приватного партнерства;
- удосконалювати системи внутрішньорегіонального та міжрегіонального транспортного сполучення;
- розробити загальнодержавну та регіональні програми формування «точок зростання», які б включали заходи із стимулювання прибуття працівників, потребу в яких відчувають відповідні території;
- застосовувати в «точках зростання» особливі параметри податкової, кредитної, інвестиційної політики;
- запровадити механізми зниження податків для мігрантів, прибулих у «точки зростання», встановлення для них транспортних та інших пільг чи надбавок до заробітної плати;
- розробити програми житлового кредитування для фахівців, які спрямовуються у «точки зростання».

Отже, для вирішення проблеми міжрегіональної міграції та подолання її негативних наслідків необхідною є розробка нормативно-правових документів, які б забезпечили можливість оцінки реальної ситуації на регіональному рівні, сприяли б впорядкуванню міграційних потоків з позицій комплексно-пропорційного розвитку територій.

Література

1. Міграційний рух населення України в 2008-2016 рр. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/> .

2. Круп'як Л.Б. Трудова міграція населення та її вплив на регіональний ринок праці. / Л.Б. Круп'як/ Другі регіональні та муніципальні читання: «Інституціоналізація структурної політики на регіональному рівнях»: матеріали Всеукраїнської науково – практичної конференції з міжнародною участю, 27-28 жовтня 2012 року / ТНЕУ. – Тернопіль: Вид – во ТНЕУ «Економічна думка.